

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəlki ötən saylarımızda)

İsmayilov ölkə başçısının, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Heydər oğlu Əliyevin 60 illik yubileyi münasibətilə Prezidenti təbrik edən, ona xoş arzu və istəklərini yetirənler sırasında da öndə idi.

O, təbrik məktubunda yazırdı: "60 illik ömrünüz və 18 illik prezidentlik fəaliyyətiniz müddətində Sizin üçün ən gərgin, həm də ən fəxri və uğurlu anlar bütün xalqımızın vahid ordu şəklində arxanızda birləşərək, düşmən üzərinə yürüdüüy və qələbəyə bildirdiyi 44 günlük Qarabağ savaşını zamanı olub. Çünki bir Rəhbərin savaş qərarı təkə özünün deyil, həm də xalqının taleyini, əqibətini müəyyənləşdirir və mən çox şadam ki, Siz də, arxanızda birləşərək düşmən üzərinə aparmağı bacardığınız Azərbaycan xalqı da bu 44 günlük Vətən savaşından qalibiyyətlə - alınmış, üzgah, şəfəflə çıxdı".

Və bu xoş diləklə, müdriklik təcəssümü olan təbrik Prezidentin ünvanına bir daha - Prezident İlham Əliyev (böyük qələbədən sonra) yenidən dövlət başçısı seçildənə ünvanlandı. Bu haqda Ədalət Partiyasının qəbul etdiyi bəyanatda deyilir: "7 fevral - Prezident seçkiləri Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində bir çox xüsusiyyətlərinə görə öncəki seçkilərdən kəskin şəkildə fərqləndi.

İlk növbədə, 30 ildən sonra Azərbaycanda hansısa bir seçki ölkənin bütün suveren ərazisini əhatə edirdi. Bununla yanaşı, 7 fevral seçkiləri ilk dəfə Azərbaycan qalib dövlət kimi keçirildi.

Seçki təyin olunandan qısa zaman sonra ölkəmizdəki bir çox partiyalar milli və dövlətçilik mənafeyini əsas götürərək, Vətən müharibəsinin qalibi, Ali Baş Komandan İlham Əliyevi dəstəkləyəcəklərini açıq şəkildə bəyan etdilər. Bu, Azərbaycan siyasi tarixinin yeni səhifəsi, ayrı-ayrı siyasi qüvvələrin milli məsələ, vətən və dövlət uğrunda birliyinə göstəricisi oldu..."

20 Yanvar faciəsi

Azərbaycan tarixində qələbə zəfəri ilə də, məğlubiyyət acısı ilə də bağlı günlər var. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə baş verən hadisələr xalqımız üçün böyük bir imtahan oldu. Azadlıq uğrunda mübarizəyə qalxan əyləliyin insanların üzünə yeriyən sovet qoşunları tarixdə misli görünməmiş vəhşiliyə elətdi.

Bu qarlı faciə barədə çox deyilib, çox yazılıb...

Fikrim 20 Yanvar hadisələrini yenidən araşdırmaq deyil, bəzi qüvvələrin 20 Yanvar qətləmini ilə əlaqədar başlanmış cinayət işinin istintaqını nə üçün Azərbaycan SSR prokurorluğu aparmadı? Sualına cavab verməkdir.

Geniş oxucu kütləsi bilməyə də, hüquqşünaslar üçün təbəssüm doğuran sualdır.

Əvvəla, istədiyi dövrdə və istərsə indiki zamanda cinayət törətmiş onlarla şəxsin biri hərbiçilərə qanunun tələbinə görə cinayət işinin istintaqı hərbi prokurorluq tərəfindən aparılmalıdır. SSRİ vaxtında heç bir müttəfiq respublikada, o cümlədən, Azərbaycan SSR-də Hərbi Prokuror vəzi-

fəsi mövcud deyildi. Hərbi prokurorluq dairə, qamizon sistemi üzrə fəaliyyət göstərirdi.

SSRİ Baş Hərbi Prokuroru, Dairə Hərbi Prokuroru və Qamizon Hərbi Prokuroru.

Zaqafqaziya respublikaları Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğunun yurisdiksiyasına aid idi. Məsələn: Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğunun Bakı (Kirovabad, Lənkəran) Qamizon Hərbi prokurorluğu və yaxud Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğunun Tbilisi (Batumi, Kutaisi) Qamizon Hərbi Prokurorluğu və.s.

Beləliklə, həmin cinayət işinin Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu tərəfindən istintaq edilməsi mümkün deyildi.

Buna baxmayaraq, İsmayilovun təşəbbüsü ilə kollegiya iclasında qərar qəbul edildi ki, törədilmiş cinayət faktları ilə əlaqədar yoxlama aparıb cinayət işi başlanılsın və əldiyəti üzrə göndərsin.

Azərbaycan Respublikasının prokurorluq orqanları Yanvar hadisələri zamanı baş vermiş bütün cinayət faktlarını aşkarlayaraq, həmin faktlar üzrə cinayət işi başlayır, bu işlərin gizlədilməsinin qarşısını almaq üçün həmin işlər mərkəzləşdirilmiş cinayət işlərinin qeydiyyatına alınır və onlara mərkəzləşdirilmiş cinayət qeydiyyatı nömrəsi verilir - di.

Bundan sonra həmin işlər Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğunda istintaq aparılan əsas iş birləşdirilməsi üçün göndərilirdi. Beləliklə, cinayət faktlarının gizlədilməsinin qarşısı alınır.

Respublika Prokurorluğunun səyi və təkdi nəticəsində Hərbi Prokurorluğun istintaq qrupuna 40 nəfər Azərbaycan SSR Prokurorluğunun və Daxili İşlər Nazirliyinin müstəntiqləri daxil edilməsi.

Məsələn, Bakı şəhəri Oktyabr rayonu üzrə 100-ə qədər vətəndaşdan Yanvar hadisələri vaxtı hərbi quşluların qanunsuz silah təbii etmələri, insanları xəsarət yetirmələri, onların əmlakının məhv edilməsi haqqında ərizələr alınaraq bu fakt üzrə Azərbaycan CM-in 94 və 251 maddələri ilə cinayət işi başlayaraq, hədisə yerlərinə baxış keçirmək, zərərçəkmişləri dindirmək və s. kimi istintaq hərəkətlərini həyata keçirərək mərkəzləşdirilmiş cinayət qeydiyyatına alınaraq 18/35103 qeydiyyat nömrəsi verilməsi, cinayət işi hərbi prokurorluğa göndərilmişdi. Belə işlər çox olmuşdu.

Məsələn, Salyan kazarması ilə üz-büz olan yaşayış binalarının gülləbaran edilməsi, Ə.Ələkbərov küçəsindəki 97 saylı evin dəfələrlə atəşə tutulması və s. faktlar üzrə də cinayət işləri başlanmış, sonra hərbi prokurorluğa göndərilmişdi.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra 1992-ci ilin fevral ayında Respublikanın Baş prokuroru Murad Babayevlə idarə reisi İdris Əsgərov Moskva şəhərində Yanvar hadisələri-

nin törədilməsində, Bakı şəhərinə qoşun yeridilməsində iştirak etmiş, SSRİ Ali Sovetinin sədri A.Lukyanovun, SSRİ Müdafiə naziri D.Yazovun, SSRİ DTKnın sədri V.Kryukovun dindirilməsində prokurorluğun təşəbbüsü ilə toplanmış materiallardan da istifadə olunmuşdu.

Haşiyə: Hərbi Prokurorluğun Azərbaycanın yurisdiksiyasında olmamasına dair baş vermiş bir hədisəni də neql etmək istəyirəm:

1983-cü ildən SSRİ hərbi prokurorluğu sisteminə əmək fəaliyyətinə başlayan Rəuf Kişiyev 1990-cı ildə Bakı Qamizon Hərbi Prokurorunun müavini vəzifəsinə təyin edilmişdi. "20 Yanvar"la əlaqədar Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğu tərəfindən

İşdən çıxma...

Çaldıran savaşında Şah İsmayıl od püskürən ən böyük topu yaxınlaşaraq qılıncla elə bir zərbə vurur ki, çuqun topun lüləsində dərin iz açılır. Döyüşdən bir neçə ay sonra Sultan Səlim məktub yazıb qılınca istəyir. Şah İsmayıl qılınca gəndirir. Sultan Səlimin ən tanınmış sərkərdələri qılıncla topun lüləsində yalnız cızıq aca bilərlər. Bunu gören Sultan məktub yazır ki, mən həmin qılınca is-təmişdim, Sən mane başqa qılınca gəndirmisən. Şah cavab verir ki, "Qılınca həmin qılınca, qılınca həmin qılınca".

1982-ci ilin noyabr ayında Heydər Əliyev Sov.İKP MK-nin siyasi bürosünün üzvü seçilib, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin 1-ci müavini vəzifəsinə təyin edilib, SSRİ rəhbərlərindən biri olduğundan sonra Respublikada rəhbər kürsüsündə oturan şəxslər - Kamran Bağirov, Əbdürrəhman Vəzirov və Ayaz Mütəllibov təbii ki, Həddər Əliyev yolunu davam etdirə bilmədilər. Kürsü həmin kürsü olsa da, şəxslər həmin şəxs deyildi ("Qılınca həmin qılınca, qılınca həmin qılınca"). İlk əvvəllər bu açıq hiss olunmasa da, sonradan, xüsusi ilə, Yenidənqurma qərarında idarəçilikdə boşluq daha qabarıq şəkildə özünü göstərirdi.

Məsələ burasındadır ki, Yenidənqurmaın imkan verdiyi müəyyən azadlıqlardan Respublikanın siyasi rəhbərliyi düzgün istifadə etmək əvəzinə inzibati əmrilik üsulundan və "böyük qarşıya" güvənmək xislətdən qurtula bilmədilər.

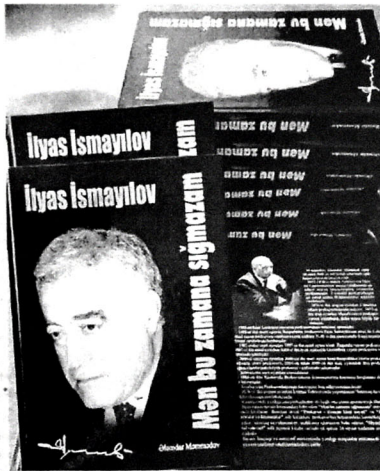
SSRİ adlı nəhəng imperiyada istehsal münasibətlərinin yeni formaları yaranırdı. "Fərdi əmək fəaliyyəti haqqında" 19 noyabr 1986-cı il tarixli, "Kooperasiya haqqında" 30 iyun 1987-ci il tarixli, "Müəssisələr haqqında" 26 may 1988-ci il tarixli qanunlar yeni münasibətlər yaradırdı, yeni yanaşma tərzini tələb edirdi. İnzibati əmrilik metodundan əl çəkmək istəməyən respublikanın "beyni" hesab edilən Mərkəzi Komitə və "partaparat" sərbəst düşünmək qabiliyyətinə malik deyildi. Millətin, xalqın fəlakət qarşısında qaldığı bir vaxtda, ən cüzi məsələnin həlli üçün müttəfaq yuxarıların razılığı olmalı idi. Həç kim üzünə məsuliyyət götürmək istəmədi. Az qala oturuş-duruş qaydalarını tənzimləyən "partaparat" aciz görünürdü.

Kamran Bağirovdan sonra respublika rəhbərliyinə gətirilən, ana dilində düzgün və səlis danışa bilməyən Ə.Vəzirovun Dağılıq Qarabağda baş verənləri vilayətdəki sosial iqtisadi gərginliklə əlaqələndirməsi (həmin dövrdə DQMV-da yaşayış səviyyəsi ümumazərbaycan göstəricisindən 1,4 dəfə çox idi), erməni separatizminə qarşı deyil, əvvəlki illərdə Azərbaycana rəhbərlik etmiş H.Əliyevə qarşı mübarizə aparması xalqda Vəzirova qarşı kəskin etiraz formalaşdırdı.

Bir əldə iki qarğız tutmaq istəyən Ə.Vəzirov ermənilərlə barışığın mümkünlüyünə inanır, bəzi məsələlərdə onlara güzəştə gedirdi.

Məlumdur ki, DQMV-da separatçıların qarşısında dayanan əsas güc ağdamlar və onların rəhbəri Sadiq Murtuzayev idi.

(ardı var)

istintaq edilmiş cinayət işinin bir çox materialları Bakı Qamizon Hərbi Prokurorluğunda saxlanılırdı. Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu həmin cinayət işlərini tələb edərək Zaqafqaziya Dairə Hərbi Prokurorluğundan gələn tapşırıq əsasında cinayət işləri prokuror Quşşın tərəfindən Moskvaya göndərilmişdi. Quşşının qısa müddətli əzamiyyətdə olmasından istifadə edən Rəuf Kişiyev bir hissəsi Bakı Qamizon Hərbi Prokurorluğunda qalmış, 30-40 cildlik cinayət işini və maddi sübutları Respublika Baş Prokurorluğuna göndərmişdi. R.Kişiyevin bu "özbaşınalığından" hiddətlənən SSRİ Baş Hərbi Prokurorunun müavini zəng edərək onu həbsə almağa hədələyir. Rəuf Kişiyev təzəcə Baş Prokuror vəzifəsinə təyin edilmiş Murad Babayevə yanına gəlir. Murad müəllim telefonu götürüb yoldaşlıq və dostluq münasibətində olduğu SSRİ Baş Hərbi Prokuroru A.F.Katusevə danışır. Təkbizədləməz faktlarla Rəufun təqsirsiz olmasını sübut edir. Bir müddədən sonra Murad müəllimin dəstəyi ilə Rəuf Kişiyev Bakı Qamizon Hərbi Prokuroru vəzifəsinə təyin edilir.

Qeyd: Bu həmin Rəuf Kişiyevdir ki, 1996-cı ildə Rusiyanın Ermənistan 1 milyard dollar həcmində silah-sursat verməsi barədə sənədləri yalnız özünə böli olan üsullarla əldə edə bilmişdi. Həmin vaxt Ermənistanın dövlət büdcəsi 400 milyon dollara çatırdı.